

ถูกจำคุกระหว่างอุทธรณ์เพียง ๑ วัน ... สิ้นสุดสมาชิกภาพหรือไม่ ?

โดย นายปกรรอง

ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ... (๔) ต้องคำพิพากษาจำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายศาล มาตรา ๔๗ ตรี วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงเมื่อ ... (๗) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ทวิ ... มาตรา ๔๗ ทวิ กำหนดว่า ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ... (๓) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามประการอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ...

แต่หากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ถูกหมายจำคุกในระหว่างยื่นอุทธรณ์คำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว กรณีดังกล่าวถือว่าผู้ฟ้องคดีเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และจะทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงหรือไม่

มูลเหตุในคดีนี้เกิดจากศาลแขวงมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเวลา ๖ เดือน ในความผิดฐานดำเนินการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ และศาลแขวงมีหมายให้จำคุกผู้ฟ้องคดีไว้ระหว่างอุทธรณ์ ต่อมาได้มีหมายปล่อยชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์ตามคำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค ๓

ทำให้ผู้ฟ้องคดีต้องถูกจำคุกจริงเป็นเวลา ๑ วัน

ผู้ถูกฟ้องคดี (นายอำเภอ) จึงมีหนังสือลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๕ แจ้งการสิ้นสุดสมาชิกภาพให้ผู้ฟ้องคดีทราบ

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า คดีอาญาอยู่ในระหว่างอุทธรณ์และถูกคุมขังอยู่ในระหว่างรอฟังคำสั่งศาลอุทธรณ์ ในขณะที่ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์ คดียังไม่ถึงที่สุด ผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีอำนาจวินิจฉัยให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากสมาชิกภาพ

จึงนำคดีมาฟ้องศาลปกครองขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามเดิม

การที่ผู้ฟ้องคดีถูกหมายจำคุกในระหว่างยื่นอุทธรณ์คำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว จะถือว่าเป็นเหตุให้สิ้นสุดสมาชิกภาพของการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การถูกศาลพิพากษาลงโทษให้จำคุกและมีการคุมขังตามคำพิพากษาดังกล่าวจริง มีผลให้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งและหากผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นอยู่ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นของผู้นั้นย่อมสิ้นสุดลงทันทีโดยผลของกฎหมาย ดังนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีต้องคำพิพากษาของศาลแขวงว่ามีความผิดตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๑๓ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้ลงโทษจำคุก ๖ เดือน แม้ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ในวันเดียวกัน แต่ศาลแขวงก็มีคำสั่งให้ส่งคำร้องของผู้ฟ้องคดีไปให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิจารณาสั่ง โดยมีได้มีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวผู้ฟ้องคดี และมีหมายลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ จำคุกผู้ฟ้องคดีไว้ระหว่างอุทธรณ์ แม้ต่อมาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยผู้ฟ้องคดีชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ ศาลแขวงจึงมีหมายลงวันที่ ๑๙ กันยายน

๒๕๕๕ ปล่อยตัวผู้ฟองคดียังตาม กรณีถือได้ว่าผู้ฟองคดียังเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๔๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ แล้ว

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของผู้ฟองคดียังสิ้นสุดลงตามนัยมาตรา ๔๗ ตรีวรรคหนึ่ง (๗) ประกอบมาตรา ๔๗ ทวิ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แม้จะเป็นการถูกคุมขังเพียง ๑ วัน และต่อมาผู้ฟองคดียังได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ ก็ไม่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของผู้ฟองคดียังสิ้นสุดลงโดยผลของกฎหมายกลับฟื้นคืนมาได้แต่ประการใด การที่ผู้ถูกฟองคดียังวินิจฉัยให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของผู้ฟองคดียังสิ้นสุดลง จึงเป็นคำสั่งที่ขัดด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๑๖๒/๒๕๕๙)

จากคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวได้วางบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการที่ดีสำหรับหน่วยงานทางปกครองเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาวินิจฉัยถึงการสิ้นสุดสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๔๗ ตรีวรรคหนึ่ง (๗) ประกอบมาตรา ๔๗ ทวิ (๓) แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ เพราะเหตุต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายศาล ตามมาตรา ๔๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยการถูกศาลพิพากษาลงโทษให้จำคุกและมีการคุมขังตามคำพิพากษาจริงแม้เพียงวันเดียวก็มีผลทำให้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งและหากผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นอยู่ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นของผู้นั้นย่อมสิ้นสุดลงทันทีโดยผลของบทบัญญัติดังกล่าว